

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН АГАРТУУ МИНИСТРЛИГИ
КЫРГЫЗ БИЛИМ БЕРҮҮ АКАДЕМИЯСЫ

«КЫРГЫЗ ЖАНА ДҮЙНӨ АДАБИЯТЫ»

Окутуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн жалпы билим
берүү уюмдарынын 5-класстары үчүн

БОЛЖОЛДУУ
КАЛЕНДАРДЫК – ТЕМАТИКАЛЫК
ПЛАН

Бишкек -2025

Окутуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн жалпы билим берүү уюмдарынын V класстары үчүн КЫРГЫЗ ЖАНА ДҮЙНӨ АДАБИЯТЫ боюнча программанын негизинде (Бишкек-2025) түзүлдү. Программаны түзүүчүлөр: С.О.Байгазиев, А.Ж.Муратов, К.К.Акматов А.Б.Батыркулова, М.У.Музулманов.

Жумасына 1 саат, жыл бою 34 саат

№	Окуу материалынын мазмуну	Сааты	Мөөнөтү		Эскертүү
			план	факт	
ЭЛДИК ООЗЕКИ ЧЫГАРМАЧЫЛЫК					
1	Адабият – сөз өнөрү Адабият – сөз өнөрү катары. Ыйманга, адеп-ахлакка үйрөтүүдө көркөм чыгарманын мааниси. Сөз өнөрү катары адабияттын искусствонун башка түрлөрүнөн (музыка, театр, кино, сүрөт ж.б.) өзгөчөлүктөрү. Адабияттын келип чыгышы. Фольклор. Миф. Адабияттын өнүгүшүндө мифологиянын орду. Дүйнөлүк адабияттын коомду жана адамдарды өзгөртүүгө кошкон салымы.	1			
2	Макал-ылакаптар Элдик макал-ылакаптардын пайда болушу, таралышы. Макал менен ылакаптардын негизги айырмачылыгы. Эл турмушу – макал-ылакаптарда. Алардын тематикалары, маанилери, формасы. Макал-ылакаптардын тарбиялык, таалим берүүчүлүк мааниси. Макал-ылакап айтышуу жана алардын маанисин чечмелей билүү.	1			
3	Табышмактар Табышмактардын аткарган кызматы. Табышмак – таалим-тарбия берүүчү элдик чыгарма. Алардын түрлөрү, жанрдык белгилери. Бала турмушундагы табышмактардын мааниси. Табышмак айтуу жана таба билүү.	1			
4	Жаңылмачтар Жаңылмач – кыргыз оозеки чыгармачылыгында кеңири тараган жанр. Жаңылмачтардын коомдук жана дидактикалык функциясы. Жаңылмач айтышуу боюнча практикалык жумуштар.	1			
5	Өнөрлүү бала Жомоктогу бай жана кедей темасы. Хан жана анын кызы. Баланын ар кандай тапшырмаларды аткаруудагы аракети, акылмандыгы, тапкычтыгы. Өнөр үйрөнүүгө үгүттөөчүлүк – жомоктун башкы максаты. Жомоктун негизинде жазуу жумуштарын жүргүзүү.	1			

6	Манастын төрөлүшү («Манас» эпосунан үзүндү) Хан Жакыптан балага зар болуп жүрүшү. Кыргыз элине баатырдын керектиги тууралуу ойлор. Манас төрөлгөндөгү анын касиети. Кыргыздардын бала төрөлгөндө аткарган жөрөлгөлөрү. Баланын сырткы көрүнүшү. Жаңы төрөлгөн балага элдин мамилеси. Тексттеги манасчынын стилдик өзгөчөлүктөрү. Эскирип, колдонуудан чыккан сөздөр жана үзүндүнүн тилдик байлыгы.	2			
7	Жазуу иши (эссе, баяндама, дил баян ж.б.)	1			
8	Чейректик кайталоо	1			
АКЫН-ЖАЗУУЧУЛАР ИШТЕП ЧЫККАН АДАБИЙ ЖОМОКТОР					
1	Чыңгыз Айтматов «Маңкурт тууралуу баян» Уламыштагы окуялардын өнүгүп барыш өзгөчөлүгү. Эне жана бала, акыл-эс жана акылсыздык проблемалары. Адамдан маңкурт-кулду бөлүп алуу ыкмалары. Баскынчылык, анын кесепети. Муундар байланышы проблемасы. Тилдик байлыктар. Найман эненин образы. Чыгармадагы диалогдор жана монологдор. Жазуучунун баяндоосу. Инценировкалоо жана аны класста даярдоо. Кыска дилбаян жазуу жана талкуулоо. Фильм көрүү жана анын айланасында талкуу өткөрүү: чыгарманын тексти менен салыштыруу; жаңы окуяларды, каармандарды табуу, алардын киного киргизилиш себебин аныктоо; актердук чеберчиликтерин кыргыз тилинде айтып берүү.	2			
2	Жоомарт Бөкөнбаев «Чептен эрдин күчү бек» Жомоктогу идея – эр жигиттин эли үчүн керектиги. Патриоттуулук. Эне менен баланын диалогунун мааниси. Жомоктук мотивдер. Идеянын бүгүнкү күндөгү актуалдуулугу.	2			
3	Жалил Садыков «Эненин жүрөгү» Уламыштын адеп-ахлактык теманы көтөрүп чыгышы. Гуманизм маселеси, улуттук колорит жана эненин образындагы көп түрдүүлүк. Уламыштын тарбиялык, таалим берүүчүлүк мааниси. Проблеманын бүгүнкү күндөгү актуалдуулугу. Ыр жолдорунун ыргактуулугу, уйкаштыктар.	1			
4	Жазуу иши (эссе, баяндама, дил баян ж.б.)	1			
5	Чейректик кайталоо	1			

ДҮЙНӨЛҮК АДАБИЯТ

1	Ш.Перро. «Уйкудагы сулуу» XVII кылымдагы француз жазуучусу Шарль Перро – адабий жомоктордун негиздөөчүсү. «Уйкудагы сулуу» жомогунун көркөмдүгү. Гуманизм идеялары. Уйкудагы сулуунун жомоктук образы.	1			
2	А.С.Пушкин «Алтын короз тууралуу жомок» Орустун улуу акыны жана орус эл жомоктору. Жомоктун идеясы. Акындын жомок айтып берүү, баяндоо чеберчилигин. Чыгармадагы образдар. Жомоктун көркөм сөз каражаттары.	2			
3	Х.К.Андерсен. «Кар ханышасы» Жазуучу тууралуу маалымат. Андерсендин жомокторундагы актык жана кара ниеттиктин күрөшү. Жомокчунун сюжет түзүү чеберчилиги. Чыгармадагы ар кыл мүнөздөр. Кереметтүү окуялар жана жомоктук мотивдердин биримдиги.	2			
4	Р. Киплинг. «Жунгли китеби» Англис жазуучусу Редьярд Киплингдин жомоктору. Мауглинин тагдыры. Жаратылыш жана адам темасы. Жунгли закондору. Жомоктун азыркы күндөгү балдарды тарбиялоодогу мааниси.	2			
5	Жазуу иши (эссе, баяндама, дил баян ж.б.)	2			
6	Чейректик кайталоо	1			

ЭЛДИК ЫРЧЫЛАРДЫН ЧЫГАРМАЛАРЫНАН

1	Нурмолдо «Ай жаңыргандагы айтым», «Мал соёрдогу айтым» Айтымдарда элдик салт, ырасымдын сакталышы. Табияттагы адамдын орду. Жаратылыштын улуулугу, анын астында адамдын алсыздыгы. Табиятка байланыштуу жаңы сөздөр. Пирлер тууралуу түшүнүк.	1			
2	Барпы Алыкулов «Куштардын санаты» Акындын ырындагы канаттуулардын түрлөрү. Куштардын ар биринин өзгөчөлүктөрү жана алар жашаган жерлер. Жаныбарлардын жашоо үчүн күрөшү. Куштар тууралуу аңгеме жүргүзүү жана жаңы сөздөр.	1			

КЫРГЫЗ ЖАЗМА АДАБИЯТЫНАН

3	Р.Шүкүрбеков «Иттин жомогу» Жаныбарлардын жашоо тиричилиги. Аюу менен иттин достугу. Ал экөөнүн сүйлөшүүлөрүнүн мааниси. Достордун таарынычы. Жаныбарлардын жашоосу тууралуу жаңы сөздөр.	1			
4	Ч.Айтматов «Чыпалак бала» (2 саат) Элдик жомоктун жазуучу тарабынан иштелип чыгышы. Чыпалак баланын жоруктары. Күлкүлүү жана коркунучтуу, аянычтуу окуялар. Баланын сүйлөшүүлөрү, алардын мааниси. Жомоктун эл турмушу менен байланышы.	2			
5	Ш.Садыбакасов «Ат жакшы көргөн бала» Баланын адамгерчилик сапаттарын даңазалоо. Жаратылыштагы адамдын ролун көрсөтүү. Эл турмушундагы аттын ролу. Баланын баёолугу, анан речинин өзгөчөлүгү.	1			
6	А.Муратов «Колянын жайлоодогу күндөрү» Шаарда орусча окуп, тарбия алган баланын жайлоодогу кызыктуу окуяларынын сүрөттөлүшү. Элдик салттар жана улуттук өзгөчөлүктөр.	1			
7	Жазуу иши (эссе, баяндама, дилбаян ж.б.)	1			
8	Чейректик жана жылдык кайталоо	1			